

BUCHWALD PÉTER

SZAMOSFALVA (ÚJ LAKOSA SZEMÉVEL)

■ Az egykori falu (amelynek román neve Someşeni, németül Mikelsdorf) Kolozsvár keleti részén, a Dés és a Mezőség felé vezető országút mentén helyezkedett el. Első írásos említése 1280-ból maradt fenn mint Zomus, majd később nevét mint Sommusfalva, illetve Zamosfalva találjuk. 1342-ben már plébániatemploma volt. Birtokosai közül a Kalota nemzetség leszármazottját, az erődített várkastéllyal is rendelkező Mikola családot érdemes megemlíteni, feltehetően nevükből származik a falu német neve. A románok masszív betelepítése a 17. századra tehető. A lakosság etnikai és vallási megoszlásáról az első adatok 1850-ből valók, miszerint a 927 lakosból 672 román és 179 magyar, illetve 672 ortodox, a magyarok döntő többsége református, 59 római katolikus, 7 izraelita, 3 evangélikus és 3 unitárius. Az 1910-es népszámlálás után ezek az adatok már így módosultak: az 1925 fő összlakosságból 1324 román, 488 magyar, illetve 764 ortodox, 434 görög katolikus, 291 református, 103 római katolikus, 17 izraelita, 2 evangélikus és 2 unitárius.

Miután 1968-ban Szamosfalvát közigazgatásilag Kolozsvár városhoz csatolták, a fentiekhez hasonló új adatokat már csak az egyházak nyilvántartásaiban lehet találni.

Jómagam családotól 2009 novemberében költöztem a Békásból a most már csak szamosfalvi negyedként emlegetett városrészbe. Nagy kertés kis házat cseréltünk kiskertes nagy házra. Felnőtt gyermekeim, unokáim – akikkel mindig is együtt laktunk a szüleimtől örökölt családi házban – jogosan igényelték a nagyobb lakást, és koromhoz képest a kert is már túl nagy lett, így elszántuk ma-

Jómagam családotól
2009 novemberében
költöztem a Békásból
a most már csak
szamosfalvi negyedként
emlegetett városrészbe.
Nagy kertés kis házat
cseréltünk kiskertes
nagy házra.

gunkat a cserére. A több mint fél évszázados békáskerti tartózkodás után kissé idegenkedtem a nekem jobbára ismeretlen, falusiasnak képzelt, repülőgépek zajától hangos környezettől. Annál is inkább, mert a két városrésznek tulajdonképpen csak annyi köze van egymáshoz, hogy a Békás-patak Szamosfalván ömlik a Kis-Szamosba. Félelmeim azonban sokkal kevésbé igazolódtak be, mint gondoltam. A repülők nem az egykori szamosfalvi malomról elnevezett utcánk fölött szállnak, ezért alig hallom őket, és habár a régi házak kertjeiben valóban sok még a zöldségtermesztés céljából felhúzott fóliasátor, a modern vonalú villalakások, a tágas, kétgarázsos emeletes vagy manzárdos épületek száma egyre csak nő.

Olvasom Kató Bélának, az Erdélyi Református Egyházkerület püspökének beszédét, amit 2013. szeptember 22-én mondott el a szamosfalvi templom építésének századik évfordulóján. Arra szerette volna felhívni a figyelmet, hogy mennyit ér az olyan menedék, amit a nemrég felújított templom jelent egy gyülekezetnek, egy közösségnek. „Szükség van mindig egy menedékvárosra, egy helyre, ahol meg lehet állni néhány percre, újra lehet gondolni az életünket, rendezhetjük sorainkat... Az ilyen menedékhelyeken lehet feltölteni, ami rendkívül lényeges egy közösség meg- és egybentartása érdekében. Különösen fontos ez napjainkban, amikor a nagyvárosokban folyamatosan változik a lakosság összetétele.” Számomra/számunkra nem menedékhelyet jelentett új hajlékunk, hiszen hála Istennek erre nem volt szükségünk, de a püspök prédikációjának igazságát nehéz lenne megkérdőjelezni.

Az impozáns nagyságú és szépségű református templom jelenlegi parókus lelkészével, Péntek Mártonnal beszélgetünk egyházközségének és általában a szamosfalvi magyarság sorsának lehetőségeiről, jövőjéről. A kalotaszegi Körösfőről származó, sokáig Magyarorszáton dolgozó lelkész 2003-tól szolgál a három református templommal rendelkező szamosfalvi egyházközségben, ugyanis az országot melletti nagytemplom mellett ide tartozik még a kölesvölgyi (Plevnei utcai) és a szopori két kisebb is. Közöttük oszlik meg a 820 lelket számláló, egyházi adót is fizető hívek száma: száznolcvan a kölesvölgyit, negyvenketten a szoporit, a fennmaradó majdnem hatszáz lélek pedig a nagytemplomot látogatja. Kolozsvár egyik legkisebb egyházközségében éves átlagban 15 temetés mellett csak 5-6 keresztelésre kerül sor. Istennek hála – állítja a lelkész – létszámuk ennek ellenére mégsem csökken, mert egyrészt a környező falvakból, másrészt a belvárosból 8-10 család minden évben gyarapítja gyülekezetüket. Nem tekinthető tehát alvó városrésznek Szamosfalva, mert a sűrű közlekedéssel megvert, túlszűfolt Kolozsvárból egyenesen felüdülés kiköltözni a csendesebb és levegősebb külvárosba. Mindkét oldalról – mármint a falvakból és a városból egyaránt – kissé morbid csalogató tényező az is, hogy a szamosfalvi temető református részlegében ingyen temetkezhetnek a hívek. Ha figyelembe vesszük a kolozsvári temetők sírjainak igencsak borsos árait, egyáltalán nem elhanyagolható ez a tényező. A még élő híveknek szánt szolgáltatásokat már kissé vidámabban sorolja a rendkívül kellemesen kommunikáló lelkész: ünnepi szeretetvendégség, ruha- és gyógyszersegítség a rászorulóknak, úrvacsora otthoni kiszolgálása a betegeknek, asztalitenisz és focimeccsek szervezése a fiataloknak. Érdekvédelmi szervezetünk is a templom tanácstermében szokta megtartani összejöveteleit. Azt is tőle tudom meg, hogy az iskola melletti római katolikus templom plébánosa minden második vasárnap misézik a környék kb. 12 hívőjének, és hogy a két ortodox templomot, valamint a sokkal kisebb görög katolikus összesen több mint nyolcezeren látogatják. Az arányok lehangelőek, de Szamosfalván a román ajkúak már régóta nagy többségben vannak.

Búcsúzáskor felteszem a tiszteletes úrnak a kérdést: jó Szamosfalván élni, szeret itt szolgálni? Gondolkodás nélkül kapom az igen választ. „Több az előny, mint a hátrány, egymás mellett vannak a város és falu előnyei, órarend szerint járó két autó-

busz és egy trolibusz köti össze a negyedet a belvárossal, az emberekkel ki lehet jönni, nem panaszkodhatok.”

Az országra jellemző általános politikai, etnikai és szociális problémák természetesen itt is megtalálhatók, de talán nem annyira hangsúlyosan, mint máshol. Az utcán gyakran lehet hallani magyar szót, de a régi kertes házak falainak kék, illetve zöld színeiből már nem mindig lehet teljes biztonsággal kikövetkeztetni a tulajdonosok nemzetiségét. Gyakori a keverék nyelv. Mindkét részről gátlástalanul rontják az anyanyelv szépségét. Nevetnem kellett, mikor a tőlünk nem messze levő házon felfedeztem a következő kézzel írt ajánlatot: „Vindem silvoiz de prune”.

A sajátosan minket érintő helyi kérdésekről érdekvédelmi szervezetünk körzeti elnökénél, Vér István Jenőnél próbálok tájékozódni. Az RMDSZ Kolozs megyei szervezetének alapító tagja a szamosfalvi körzet. A negyvenes éveinek elején járó fiatalember találkozónkra elhívta Szakadási Lénárt Dénest, mint aki már koránál fogva is Szamosfalva-szakértőnek számít. 2015-ben megjelent könyvének címe *Fejezetek én és a családom életéről*. Hármásban beszélgettünk.

Tőlük tudom meg, hogy a Vincze László vezette „Szamosfalváért Egyesület” civil szerveződés velük közösen tevékenykedik a városrész magyar lakosainak érdekében. Nekik köszönhető a település nyugati, közvetlenül a Kolozsvár felé eső részén található, az 1848-as forradalom és szabadságharc mártírjainak emlékére emelt oszlop helyreállítása. Az emlékmű az 1849. október 19-én kivégzett Tamás András honvéd alezredesnek és Sándor László századosnak állít emléket. Mint mondják, tervezik egy, az oszlopot megközelítő lépcsőfeljáró megépítését is. A szamosfalviak minden év október 6-án itt róják le kegyeletüket. Szintén ők restaurálták a református temetőben levő I. és II. világháborúban elesettek síremlékét is, ahol minden év május hónapjának utolsó vasárnapján szoktak koszorúzni.

A 112 nyilvántartott taggal rendelkező helyi RMDSZ-szervezet rendszeresen tartja találkozóit a református templom tanácstermében. A legutolsó választáson 115 szavazattal járultak hozzá az RMDSZ-re leadottakhoz.

A szamosfalvi negyed Kolozsvárnak dinamikusan fejlődő része lett. A meglévő öt nagyáruház; a Szamosújvár felé vezető országút mentén gombamód szaporodó ipari beruházások új épületei; az 1922-ben felavatott, az utóbbi években egyre nagyobb forgalmat lebonyolító, európai színvonalra modernizált repülőtér mindinkább nagyvárosi jelleget kölcsönöz az egykori falunak. Arra is van némi remény, hogy az 1920-ban, a hajdani mocsár helyén Dominic Stanca orvos által létrehozott kénes-sós fürdőt – amelynek már a múlt század harmincas éveiben 40 000 látogatója volt, ennek ellenére 1996-ban mégis megszüntették – talán újra megnyitják.

Remélem, még én is fürdeni fogok benne.